

բանած քէամէն տուր ընծայ թագաւորին, իսկ միւս ակնեղինացող այլ զին ոչ զնեմ, զի մեր թագաւորն ընդ տեսանելն առնու զայսոսիկ և տայ ի զին սոցա բեռ մի ոսկի ուղտու, և թովմաճանն ասէ. Մի ուղտու բեռն ոսկի աւելի է. ես հաճիմ ընդ մի բեռն իշոյ:

Վերջապէս ընդ խարս եղեալ թովմաճանին բացորոշեաց զնալ ընդ այնմ Բիշոյի ի յԵթովպիա ի թագաւորանիստ քաղաքս կեծնտէր:

Եւ յետ այնորիկ սկսաւ մեծարել զԱյդու Բիշոն և ասել թէ՛ Եթէ ունիս պիտոյս ինչ դրամոց և կամ այլ իրաց, ասա՛ համարձակ: Եւ նա խնդրեաց զհարիւր դահեկանս. և իսկոյն ետ նմա թովմաճանն. այլ եւս դաշնադրեցան յայն ինչ աւուր չուել ի միասին, և սկսան տեսանել զպատրաստութիւն ճանապարհի, այլ եւս զնել զընծայս ինչ 50 դուրուշի թէլլի սախըզու շալ և քանի նրբագործ սէթճատէս. և կալան ի վարձու զնաւակ զնալ ի Մըսովայ (= Մասաուուա Երիթրէի):

1764 — Արդ ի ճիտտէ նստաւ թովմաճանն զաւուրս 64, և ապա 1764 և յունվ. 11ին ել ի ճիտտէէն թովմաճանն ընդ Այդու Բիշոյին և համայն ընկերօքն նաւակաւ, և ի զնալն առ ափամբ երջանիկն Արարիոյ՝ այսինքն Եէմէնու, հանդիպեցաւ նաւակն ի Լոհիա և ի Ճէզան. այսորիկ երկիրք Սանայու իմամի ներքոյ են. և իշխանն Ճէզանու արգելեալ է զի մի՛ ոք ի քրիստոնէից մտցէ յերկիրն իւր սուրբ համարելով, զի Մէքքէի մօտ է. և խեղճ թովմաճանն այլ և նաւապետն ոչ գիտելով զայն հրաման՝ ելին արտաքս, և նաւակն ընդ որ եկին՝ դարձաւ ի նաւն. և անդ ի ծովեզրն շրջելն, եկն մին բարի տաճիկ ոմն և մերձեցեալ առ թովմաճանն ցած ձայնիւ ասէ. Դարձիր դարձիր փութով ի նաւն քոյ, զի այժմ տեսեալ զքեզ արք իշխանին՝ ըմբռնեն և տան լոպուտս, և զհարիւր դահեկան կամ ըոտեալ առնուն տուգանս: Եւ խեղճ թովմաճանն թէպէտ իսկոյն կամեցաւ դառնալ, բայց նաւակ ոչ գոյր. և նաւապետն եւս երկուցեալ թէ մի՛

զուցէ եկեալ ի նաւէն եւս հանցեն զթովմաճանն և տուժեցցին, վասն որոյ և նա ընդ թովմաճանին կամեցաւ դառնալ ի նաւ, և գտեալ զփոքրիկ նաւակ մի ֆելլաճի բեկոտեալ և զարշելի իւղով օծեալ, որ և ոչ ունէր զթի վարելոյ՝ մտին անդր և բեկորօք տախտակաց մինչեւ ի հասանիլ ի նաւն կիսամեռ եղև թովմաճանն ի յերկիւղէն, և հանդերձն ապականեալ յոյժ և չորս զուրուշ եւս ետ վարձս ֆելլաճիցն վասն բերելոյ. և նաւապետն իսկոյն բացեալ զառագաստ նաւին փախեան. և ապա արքն իշխանին իմացեալ 5-6 զոյգ թիովք պնդեցան զհետ նաւին, բայց ոչ կարացին ժամանել: Տեսցուք աստէն ի սկզբանն այս ճանապարհիս զորքան երկիւղս և անաջողունք դիպեցաւ և դեռ զորքանս կրելոց է, և զդրամս ծախելոց է, և զորքան ժամանակս անաջողութեամբ կորուսանելոց է և վերջապէս անպտուղ լինելոց է խեղճ թովմաճանն հաւատալով խարէութեանն և ստութեան Այդու Բիշոյին և ունկնդրելով որդւոյ իւրոյ Պօղոսի:

Վերջապէս անցին զկարմիր ծովն և հասին ի Մսովայի կղզին Յունվարի 29ին ուր նստին ի մաքսն յարանցն ճիտտէի փաշային, և թովմաճանն ծածկեաց զամենայն ակնեղէսս իւր ի մաքսէն, և միայն զձիոյ բանած քէամէն եհան արտաքս. և զմաքսն վասն քէամէի և այլ հանդերձի ետ դրշ. 88: Ի ճերմակ միսաֆիր մարդկանց մաքս առնուն, ուստի ի թովմաճանէն և յորդւոյ Պօղոսին ետուն մաքս դրշ. 100. ապա անցին ի Մսովա կղզւոյն ի Հարբիքո՝ որ է ի յԱֆրիկա, և անդ առապի Նայիպ Օսման աղա և Ապու Ալին հրամայէ, սոցա եւս ետ զընծայս Պուսայի դութնի և զայլ պոհճալըք, եղև դրշ. 150: Այլ և սոցա մարդկանցն և Աճմէտ Ատուլային թէ՛ ընծայ և ստակ ետ դրշ. 82: Այլ եւս զնեաց զերկուս ջորիս և զերկուս էշս վասն ճանապարհի՝ դրշ. 130, և վարձն եկեալ նաւին եւս ետ դրշ. 50:

Արդ ի Մսովա և Հարբիքոյ կացեալ